

โครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ความสอดคล้อง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 15 พลังทางสังคม
 - แผนแม่บทย่อย การเสริมสร้างทุนทางสังคม

2. หลักการและเหตุผล

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ทรงวางแผนพัฒนาเพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยไม่แสวงหาผลกำไร ทรงเสนอแนะให้รัฐบาล หรือหน่วยงานราชการพิจารณาความเป็นไปได้ และร่วมดำเนินการเพื่อพัฒนาชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน จึงทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ แบ่งออกเป็นประเภทของโครงการได้ 8 ประเภท คือ 1) ด้านพัฒนาแหล่งน้ำ 2) ด้านการเกษตร 3) ด้านสิ่งแวดล้อม 4) ด้านส่งเสริมอาชีพ 5) ด้านสาธารณสุข 6) ด้านคมนาคม/สื่อสาร 7) สวัสดิการและสังคม/การศึกษา และ 8) การพัฒนาแบบบูรณาการอื่น ๆ พร้อมทั้งได้พระราชทานแนวทางการดำเนินงานให้หน่วยงานต่าง ๆ นำไปวางแผนปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรผู้ประสบความทุกข์ยากด้วยโอกาส และยากจนตามภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในด้านการเกษตรนั้น ได้ทรงเห็นความสำคัญของการทำการเกษตรจึงได้ทรงริเริ่มโครงการในพระราชดำริหลายโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และสร้างความเข้มแข็งในการประกอบอาชีพ ดังนั้น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงเป็นโครงการที่มุ่งพัฒนารัฐบาลผู้ยากไร้ให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะประชาชนในชนบทที่ห่างไกล ในถิ่นทุรกันดาร ชุมชนบนพื้นที่สูง และยากจนอย่างแท้จริง โดยมีหลักการสำคัญคือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เป็นขั้นตอนตามลำดับความจำเป็น ประหยัด มีการพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมไปพร้อมกันด้วย

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ร่วมสนองการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและเสริมสร้างพลังทางสังคม สร้างความเสมอภาคและกระจายความเท่าเทียมทางสังคม โดยมีกลยุทธ์การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และชุมชนเกษตรกรขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยการต่อยอดขยายผลในพื้นที่ใกล้เคียงหรือพื้นที่อื่น และนำแนวพระราชดำริไปใช้ในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในระดับครัวเรือนให้ตรงกับความต้องการ เสริมสร้างศักยภาพและความสามารถ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้เกิดกระบวนการรวมตัวของเกษตรกรในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ขับเคลื่อนการดำเนินการ โดยการพัฒนาทักษะตาม 2 เงื่อนไขอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรในทุกมิติ

(เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) ให้เข้มแข็งในการบริหารจัดการให้มีรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงหรือผ่านเกษตรกรและแปลงสาธิตต้นแบบ ส่งการออกแบบหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม และพัฒนาระดับเกษตรกรต้นแบบให้ร่วมเป็นภาคีการพัฒนาที่เป็นพลังที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคมที่เป็นการนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเหมาะสมกับพื้นที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวมถึงการสร้างการรับรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน องค์ความรู้และผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานให้แพร่หลาย ซึ่งในปี 2569 โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ได้แก่ “ส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืน บนพื้นฐานที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมสร้างเสริมเพิ่มรายได้หมุนเวียน” มุ่งเน้นการพัฒนาโดยการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการทำเกษตรแม่นยำ สร้างความยั่งยืนกับการผลิตที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในชนบทที่ห่างไกล ในถิ่นทุรกันดาร ชุมชนบนพื้นที่สูง พื้นที่ต้นแบบการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ที่เหมาะสม รวมทั้งการขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ สร้างความมั่นคงในอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่นำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับด้านการเกษตรในปัจจุบันและอนาคต ที่มุ่งส่งเสริมให้เกษตรกรมีความพอประมาณ สามารถวิเคราะห์กำลังทรัพยากรให้เหมาะสมตามกำลังของครอบครัว ในเรื่องของแรงงาน ที่ดิน ความอุดมสมบูรณ์ น้ำ ความมีเหตุผลสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ด้านตลาด ด้านการเงิน ด้านเทคนิคการผลิต การบริหารจัดการ การใช้หลักเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ในการทำเกษตร มีภูมิคุ้มกัน ในการกระจายความเสี่ยงด้านผลผลิต มีรายได้ที่หลากหลาย การบริหารความเสี่ยงจากสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ และการวางแผนเข้าสู่สังคมสูงวัย เช่น เน้นการผลิตที่ใช้ทักษะงานปราชญ์และมีมูลค่าสูงของผู้สูงวัย รวมทั้งการขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ สร้างความมั่นคงในอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อให้เกษตรกรน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริง

3.2 เพื่อพัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตร ให้แก่เกษตรกร นักเรียน เกษตรกรต้นแบบ ครอบครัว กลุ่มองค์กร เครือข่าย และชุมชนในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ให้สามารถนำไปปรับใช้ได้เหมาะสม สร้างความยั่งยืนกับการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.3 เพื่อขยายผลองค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริ ผลสำเร็จของการดำเนินงาน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

4. เป้าหมาย

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและการขยายผล เป้าหมายจำนวน 10,000 ราย

5. สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่ 77 จังหวัด ได้แก่ พื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ศูนย์เรียนรู้ต่าง ๆ การเกษตรในเขตพระราชฐาน และพื้นที่ขยายผล

6. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ 1 - 6/สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ/ศูนย์ปฏิบัติการ ในพื้นที่ที่มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ พื้นที่ขยายผล หรือที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงาน พิจารณาดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมีกิจกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

6.1.1 พัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพให้แก่เกษตรกร นักเรียน เกษตรกรต้นแบบ ครอบครัว กลุ่มองค์กร เครือข่าย และชุมชนในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บนพื้นฐานทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

วิธีการดำเนินงาน

6.1.1.1 ศึกษาและทำความเข้าใจแนวพระราชดำริ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้เข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วน รวมถึงนโยบายด้านการเกษตรของรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ

6.1.1.2 วิเคราะห์สถานการณ์ข้อมูลความเสี่ยงด้านการเกษตรในพื้นที่ให้ครอบคลุมในทุกมิติ เช่น ผลผลิตทางการผลิต การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการเกษตร รูปแบบการเกษตรและบริการทางการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไป สังคมเกษตรกรรม และสภาพปัญหาโดยเฉพาะการประกอบอาชีพด้านการเกษตรของเกษตรกร ให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ แต่ละโครงการที่มีแนวพระราชดำริให้ดำเนินการอย่างชัดเจน และให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

6.1.1.3 นำสถานการณ์ทางการเกษตร สภาพปัญหา และความต้องการของเกษตรกรในทุกมิติมาวิเคราะห์หาความเหมาะสมในการกำหนดแนวทางและกระบวนการการพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเกษตรกรในแต่ละบริบทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยยึดแนวพระราชดำริและเป้าหมายการดำเนินงานของแต่ละโครงการมาประกอบการพิจารณา ทั้งนี้หากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริใดมีแผนแม่บทรองรับให้นำแผนแม่บทนั้นมาประกอบการพิจารณาดำเนินการด้วย

6.1.1.4 คัดเลือกบุคคลเป้าหมายเข้าร่วมโครงการ ให้พิจารณาเกษตรกรในพื้นที่โครงการที่มีความสนใจ มีความพร้อมในการพัฒนาอาชีพของตนเองก่อนเป็นอันดับแรก

6.1.1.5 จัดทำแผนความต้องการของบุคคลเป้าหมายในแต่ละพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการพัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งการใช้แนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการด้วย โดยกิจกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย

(1) การถ่ายทอดความรู้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการเกษตรในหลักสูตรต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแผนความต้องการของเกษตรกรผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยเน้นการส่งเสริมการทำการเกษตรบนพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การทำการเกษตรแม่นยำ การทำการเกษตรที่เกิดรายได้หมุนเวียนตลอดทั้งปี ให้ความสำคัญต่อความต้องการของเกษตรกรและความเหมาะสมกับพื้นที่และสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเกษตรที่เปลี่ยนแปลงไป

(2) การศึกษาดูงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้บุคคลเป้าหมายได้เข้าใจและสนใจที่จะนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของตนเอง และสามารถสรุปแนวทางการดำเนินงานในกิจกรรมการเกษตรของตนเองจากการศึกษาดูงาน พร้อมทั้งมีการติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

(3) การสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็น เพื่อใช้เป็นทุนเริ่มต้นในการพัฒนากิจกรรมการเกษตรของตนเอง และฝึกปฏิบัติตามแผนการผลิตของเกษตรกร ทั้งนี้ให้ติดตามผลการดำเนินงานในกิจกรรมการเกษตรต่างๆ ของเกษตรกรหลังจากได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตแล้วด้วย

(4) การจัดทำแปลงเรียนรู้ต้นแบบ สำหรับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติในการถ่ายทอดความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรในหลักสูตรต่าง ๆ สำหรับเกษตรกร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้สนใจทั่วไป

(5) สนับสนุนกิจกรรมส่งเสริมรายได้ เน้นการเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่มีอยู่ในท้องถิ่น การใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน โดยให้ดำเนินการในรูปแบบการรวมกลุ่ม

6.1.1.6 พัฒนาเกษตรกรต้นแบบที่มีความรู้ด้านการเกษตรและทักษะในการถ่ายทอดความรู้ มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง และสามารถพัฒนาให้เป็นจุดเรียนรู้ได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้วยการปฏิบัติจริงจากเกษตรกรด้วยกันเอง โดยให้เกษตรกรต้นแบบร่วมเป็นภาคีการพัฒนาที่เป็นพลังที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคม ที่เป็นการนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โดย

(1) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรต้นแบบเพื่อเป็นการเพิ่มทักษะการเป็นวิทยากร แล้วประเมินทักษะและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรต้นแบบภายหลังจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประเมินผลเกษตรกรต้นแบบทุกราย เพื่อประเมินทักษะและความพร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่เกษตรกรทั่วไป กรณีเกษตรกรยังไม่ผ่านการประเมิน ให้สอบถามความสนใจอีกครั้งและวิเคราะห์จุดอ่อนของเกษตรกรที่ต้องสนับสนุนทักษะเพิ่มเติม

(2) จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมแบบและแผนการทำงานร่วมกับงานส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรรมแบบร่วมเป็นภาคีการพัฒนาที่เป็นพลังที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตร

(3) สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรรมแบบ เพื่อนำไปพัฒนาพื้นที่การเกษตรของตนเองให้เกิดเป็นแปลงเรียนรู้ จากการนำองค์ความรู้โครงการพระราชดำริมาขยายผลในพื้นที่ของตนเอง

(4) จัดทำฐานข้อมูลเกษตรกรรมแบบที่เข้าร่วมโครงการ โดยการบันทึกประวัติ ปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จ องค์ความรู้ที่เกิดขึ้นที่สามารถเผยแพร่สู่เกษตรกรทั่วไปได้ และระบุพิกัดของเกษตรกรรมแต่ละราย

(5) เกษตรกรรมแบบ ดำเนินการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรทั่วไปตามความเหมาะสมของแต่ละโครงการ พร้อมทั้งให้มีกิจกรรมการศึกษาดูงานภายในแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรรมแบบด้วย

(6) สร้างเครือข่ายเกษตรกรรมแบบที่เข้าร่วมการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยจัดเวทีพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรรมแบบ

6.1.1.7 ฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรที่สำคัญในพื้นที่ให้บริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร เป็นการปฏิบัติงาน ในเชิงรุกที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายที่มีปัญหาด้านการเกษตรได้รับการบริการทางการเกษตรอย่างรวดเร็วทั่วถึงและครบถ้วน รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีและฝึกอบรมความรู้ทางการเกษตรเสริมเพิ่มเติมควบคู่กันไปด้วย เช่น การให้ความรู้ คำแนะนำ สนับสนุนเอกสารแผ่นพับ แสดงนิทรรศการด้านการเกษตร การฝึกอบรมระยะสั้น และสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรให้กับผู้เข้ารับบริการ

6.1.1.8 ประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ CIPP Model ทำการประเมินให้ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ บริบทหรือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อนำผลการประเมินไปพิจารณาการตอบสนองต่อเกษตรกร การใช้ทรัพยากรที่เหมาะสม พัฒนาระบบการดำเนินงาน และผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินการในระยะต่อไป

6.1.2 การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

โดย ส่งเสริมสนับสนุนและถ่ายทอดความรู้ เช่น หลักสูตรการผลิตพืชที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การขยายพันธุ์พืช การผลิตและเก็บรักษามะลัดพันธุ์พืช การป้องกันและกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน และการแปรรูปถนอมอาหารจากผลผลิตทางการเกษตร มุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมให้ครู นักเรียน และผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันทำการเกษตรแบบผสมผสาน พัฒนาโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในครัวเรือน และขยายผลไปสู่ชุมชน

6.1.3 สนองงานในพื้นที่ที่มีพระราชดำริ พื้นที่ส่วนพระองค์ เขตพระราชฐาน และสนองงานตามพระราชกระแสรับสั่ง

โดย ดูแลแปลงแม่พันธุ์ แปลงรวบรวมพันธุ์ แปลงอนุรักษ์ทรัพยากร แปลงสาธิต แปลงเรียนรู้ต่าง ๆ ของทางราชการ รวมทั้งในพื้นที่ทรงงาน พื้นที่ส่วนพระองค์ และในเขตพระราชฐาน ให้สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ/ศูนย์ปฏิบัติการ ที่กรมส่งเสริมการเกษตรมอบหมายให้เป็นผู้ดูแลแปลงต่าง ๆ ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ดำเนินการ ดังนี้

6.1.3.1 ดูแลรักษาและพัฒนาแปลงเรียนรู้ภายในฟาร์ม/ศูนย์ โดยการจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่จำเป็น และการจ้างเหมาคนงานเกษตร เพื่อดูแลรักษาแปลงเรียนรู้ภายในฟาร์ม/ศูนย์ และพัฒนาต่อยอดให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้วิชาการด้านการเกษตร

6.1.3.2 การพัฒนาแปลงแม่พันธุ์ แปลงรวบรวมพันธุ์ แปลงทดสอบ/ทดลองในพื้นที่ที่มีพระราชดำริ แปลงอนุรักษ์ทรัพยากร แปลงผลิตและขยายพันธุ์ของหน่วยงาน โดยจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่จำเป็น และการจ้างเหมาคนงานเกษตร เพื่อดำเนินการพัฒนาแปลงให้เหมาะสมต่อการทดลอง ทดสอบ และเกิดเป็นประโยชน์ต่องานส่งเสริมการเกษตรและประชาชนทั่วไป จัดเก็บข้อมูลทำการเปรียบเทียบทดสอบพัฒนาเป็นองค์ความรู้ที่สามารถเผยแพร่ขยายผลสู่พื้นที่อื่น ๆ

6.1.3.3 การพัฒนาด้านการเกษตรในเขตพระราชฐาน พื้นที่ทรงงานหรือพื้นที่ส่วนพระองค์ โดยจัดหาวัสดุทางการเกษตรที่จำเป็น อาทิ เมล็ดพันธุ์ ต้นพันธุ์ วัสดุปรับปรุงดิน สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช วัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่จำเป็น และการจ้างเหมาแรงงาน เพื่อดำเนินการดูแลและปรับปรุงให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม ให้หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายรายงานสรุปผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2568 ผลการประเมิน พร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหามาให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ หากมีข้อสั่งการใด ๆ หรือได้รับการประสานงาน การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ให้รายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบโดยด่วนเพื่อประกอบการวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมต่อไป

6.1.4 การเฝ้ารับเสด็จฯ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายรายงานผลการดำเนินงานในโอกาสต่างๆ โดย ดำเนินการเตรียมการและจัดเตรียมความพร้อมของสถานที่ จัดแสดงผลการดำเนินงานให้มีความเหมาะสม สมพระเกียรติ

6.1.5 การร่วมประชุมกับคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงานต่างๆ และการติดตามผลการดำเนินงานขององคมนตรีในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

6.1.6 ติดตามผลการดำเนินงาน เข้าร่วมประชุม สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่ ส่วนกลาง ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและใกล้ชิด เพื่อร่วมแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค และร่วมพิจารณาการดำเนินงานเมื่อมีสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

6.1.6.1 การปฏิบัติงานในพื้นที่ให้รวบรวมผลการดำเนินงานพร้อมสรุปผลการดำเนินงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบประกอบด้วย ดังนี้

(1) รายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการตามกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2569 พร้อมทั้งผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไขปัญหามาให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

(2) รายงานผลการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร (E-project Management System) และแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของเกษตรกรปี 2569 (แบบ กสก.) และรายงานอื่น ๆ ตามที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนด

(3) จัดเตรียมข้อมูลและเข้าร่วมรับการติดตามนิเทศงานจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ควรมอบหมายให้ผู้ที่สามารถตัดสินใจได้เข้าร่วมประชุม และรายงานผลการประชุมให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ

(4) รายงานผลการประชุมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมส่งเสริมการเกษตรที่จะต้องให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมในพื้นที่ ที่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ หรือมีความจำเป็นที่จะต้องเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร จะต้องรายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบทันที

6.1.6.2 การเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งงบประมาณอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินามกรมส่งเสริมการเกษตร ให้พิจารณากิจกรรมการดำเนินงานให้เป็นไปตามพระราชดำริ นโยบายของรัฐบาล และแผนยุทธศาสตร์ในระดับต่าง ๆ และขอให้ นำรายละเอียดกิจกรรมการดำเนินงานหรือกรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้วย

6.1.6.3 การได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ขอให้ รายงานให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบด้วย

6.2 บริหารจัดการและขยายผลโครงการพระราชดำรินอื่น ๆ

6.2.1 การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินและโครงการอื่น ๆ

6.2.1.1 ขยายผลองค์ความรู้ที่ประสบความสำเร็จของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินต่าง ๆ ผลสำเร็จของการดำเนินงาน ส่งเสริมการเรียนรู้หลักการทรงงาน แนวพระราชดำริน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดย พิจารณาสันับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่เพื่อขยายผลความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการสู่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้เกิดการนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการต่อไป

6.2.1.2 การต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินตามที่ได้รับมอบหมายให้ กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมสนองพระราชดำริน

6.2.1.3 จัดทำแปลงทดสอบเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อศึกษา ทดสอบ เปรียบเทียบ สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้และขยายผล

6.2.1.4 สนับสนุนวัสดุสำนักงานสำหรับการเตรียมการรับเสด็จฯ และการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน และสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน

6.2.2 สร้างการรับรู้ผลการดำเนินงานและการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน

โดย เผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักการ แนวคิด แนวทางการดำเนินงาน และผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริน โดยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์งานพระราชดำริน การร่วมจัดนิทรรศการหมุนเวียนและนิทรรศการชั่วคราวตามโอกาสต่าง ๆ ที่เหมาะสม การจัดนิทรรศการถาวร การประกวด การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ สำหรับเผยแพร่ให้บุคคลทั่วไป รวมทั้งการเผยแพร่ผลการดำเนินงานผ่านโซเชียลมีเดียต่าง ๆ อาทิเช่น website ข่าวออนไลน์ รายการวิทยุ รายการโทรทัศน์ เป็นต้น

6.2.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน

โดย จัดประชุมวิชาการ/สัมมนาวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหลักการทรงงานและแนวพระราชดำรินให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน พัฒนาระบบงาน ถอดบทเรียนการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินและประเด็นท้าทายในอนาคต พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับ

แนวพระราชดำริของแต่ละโครงการ รวมทั้งกระบวนการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่คาดหวัง การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับผู้ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป รวมถึงการศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินโครงการภายใต้โครงการส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกรมส่งเสริมการเกษตร

7. ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตุลาคม 2568 - กันยายน 2569

8. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
1. สนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ												
1.1 พัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม												
1.2 การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร												
1.3 สนองงานในพื้นที่ที่มีพระราชดำริ พื้นที่ส่วนพระองค์ เขตพระราชฐาน												
1.4 การเฝ้ารับเสด็จฯ												
2. บริหารจัดการและขยายผลโครงการพระราชดำริอื่นๆ												
2.1 การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการอื่น ๆ												
2.2 สร้างการรับรู้ผลการดำเนินงานและการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ												
2.3 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ												
3. ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ												

9. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

9.1 ผลผลิต (output)

9.1.1 ผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 10,000 ราย ได้รับการพัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเองและการดำเนินชีวิตประจำวัน

9.1.2 เกษตรกรเป้าหมายร้อยละ 70 สามารถวางแผนการผลิตด้านการเกษตรของตนเองได้

9.1.3 มีเกษตรกรต้นแบบและแปลงเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ขยายผลให้กับเกษตรกรทั่วไปได้

9.2 ผลลัพธ์ (outcome)

9.2.1 เกษตรกรต้นแบบ แปลงเรียนรู้ องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และฐานข้อมูลเครือข่ายเกษตรกรที่เกิดขึ้น สามารถนำไปแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้ และขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่ชุมชนได้

9.2.3 เกษตรกรต้นแบบสามารถรวมเป็นภาคีการพัฒนาที่เป็นพลังสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินงานของกรมส่งเสริมการเกษตรในการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในสังคมที่เป็นการนำทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาสร้างให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

9.2.4 เกษตรกรเป้าหมายมีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

9.3 ตัวชี้วัด

9.3.1 เชิงปริมาณ : ดำเนินการพัฒนาความสามารถ เสริมสร้างศักยภาพ สร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ และส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ให้แก่บุคคลเป้าหมาย จำนวน 10,000 ราย

9.3.2 เชิงคุณภาพ : ผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ร้อยละ 70 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเองและการดำเนินชีวิตได้จริง

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พึ่งพาตนเองได้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และทำการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

11. การติดตามและประเมินผล

ประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ CIPP Model ทำการประเมินให้ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ บริบทหรือสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต

12. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

12.1 ผู้อำนวยการกองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

โทรศัพท์ 0 2579 3518 E - mail : agrodev@doae.go.th

12.2 นายธนศักดิ์ วิวัฒนวานิช

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มโครงการพระราชดำริ

โทรศัพท์ 0 2561 4878 E - mail : agrodev20@doae.go.th
